

Fem punkter om utvidgat vårdval

I Läkartidningens ledare nr 21/2011 konstaterar Läkarförbundets vd Håkan Wittgren att det arbete som pågår i vissa landsting med att utveckla vårdvalsmodeller inom hela den öppna hälso- och sjukvården är mycket intressant och vällovt. Den offentliga dominansen behöver brytas, och rätt hanterat är det utvidgade vårdvalet en möjlighet, både för dagens etablerade privatläkare och för de läkare som arbetar inom sjukhusen, att aktivt få delta i en förändringsprocess som motsvarar den som primärvården är mitt uppe i.

Att primärvården behövde en ny organisationsmodell av vårdvalstyp var en fråga som Läkarförbundet drev under en följd av år. Vårdvalet inom den specialiserade vården är inte på samma sätt ett resultat av en målmedveten politik från Läkarförbundet, utan modellen har snarast växt fram som ett resultat av att andra alternativ inte visat sig vara optimala. Det är fortfarande bara några få landsting som påbörjat mer konkreta diskussioner och det återstår därför ett stort antal frågor som måste klaras ut innan man på allvar kan avgöra hur ett bra system för vårdval inom den specialiserade vården bör se ut. Framför allt måste vårdvalet passa in i den sjukvårdsstruktur som vi vill ha i framtiden och där det är »viktigt att behålla en samlad målbild i den fortsatta processen«, så som framhölls i den tidigare ledaren.

Läkarförbundet är alltså i grunden positivt till de försök som är på gång med att använda vårdvalet för att påskynda förändringsprocessen mot en större mångfald i driftsformer och entreprenadlösningar i den specialiserade hälso- och sjukvården. Utvecklingen med vårdval inom den specialiserade vården innebär dock att sjukhusen successivt får en ändrad roll och ändrade förutsättningar. Detta understryker att förändringsarbetet måste vara mycket välplanerat och att det måste göras en bred analys av olika konsekvenser tidigt i processen.

Som ett led i att stödja landstingen att utforma bra modeller för vårdval inom den specialiserade vården har Läkarförbundet börjat forma en policy. Ett första steg har varit att mejsla fram några grundkrav som förbundet anser är särskilt viktiga att ta hänsyn till när alternativa modeller diskuteras och regelböcker skrivs. Kraven redovisades vid Läkarförbundets seminarium i Almedalen den 4 juni.

Några av de viktigare punkterna är:

- Systemet måste bygga på långsiktighet och förtroende och inte på detaljstyrning. Det måste utformas enligt lagstiftningens intentioner och landstingen

Tanken är att dessa punkter successivt ska vidareutvecklas till en samlad policy ...

måste göra en tydlig åtskillnad mellan sina roller som beställare och utförare. Konkurrens i vårt glest befolkade land förutsätter att det finns möjligheter att kombinera tjänstgöring inom sjukhus och fristående öppenvårdsenheter.

- Vårdvalssystemen ska utformas så att små företag får goda möjligheter att etablera sig. Reglerna måste vara enkla och det får inte finnas omotiverade obalanser som innebär nackdelar för små utförare.

- Ersättningen ska vara skälig och täcka alla tjänster och åtaganden som följer av uppdraget. Det måste etableras ett system för överläggningar om ersättningar.

- Formerna för hur vårdutbildningarna, utvecklingsarbete med mera ska kunna upprätthållas utanför sjukhusen måste klarläggas och särskilda ersättningar måste utgå för detta.

- Det måste finnas forum där bland annat läkarprofessionen kan medverka i arbetet med att utveckla och följa upp de olika system för vårdval som införs. Utgångspunkten måste vara att vårdvalssystemen utformas för att ta tillvara vårdpersonalens engagemang för att utveckla vården och möta de utmaningar vården står inför.

Tanken är att dessa punkter successivt ska vidareutvecklas till en samlad policy bland annat utifrån erfarenheterna från de olika modeller som växer fram i landstingen.

Läkarförbundets erfarenheter är att primärvårdens vårdval har gett en rejäl skjuts där både arbetsmiljön och vården har kunnat utvecklas. Ambitionen måste vara att det utvidgade vårdvalet ska ha samma effekt i den specialiserade vården och förbundet är berett att aktivt bidra till att detta ska bli verklighet!

Svante Pettersson
utredare
i Läkarförbundet
svante.pettersson@slf.se